

TARTU ÜLIKOOL
Avatud Ülikool Pärnu kolledž

Agnes Melnits
AÜSA4

KILINGI-NÕMME HAIGLA AJALUGU
Uurimistöõ õppeaines “Eesti sotsiaalpoliitika ajalugu”

Juhendaja: Elmo Medar

Pärnu 2007

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. SA KILINGI-NÕMME TERVISEHOOLDUSKESKUS	3
1.1 Tutvustus	3
1.2 Teenindus ja personal	5
2. HAIGLA AJALUGU	6
2.1 Struktuurikirjeldus	6
2.2 Teeninduspiirkonnad ja teenindatavate arv	7
2.3 Ülesanded asutusele	9
2.4 Huvitavamad faktid	10
KOKKUVÕTE	11
KASUTATUD ALLIKAD	

Sissejuhatus

Valisin sotsiaalettevõtluse tegevuste ajalooliseks institutsiooniks nõukogude aegse haigla, mis praegu tegutseb SA Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hooldakeskusena. Olen selle valla elanik ning soovin lähemalt uurida ja tutvuda antud SA – ga. Eesmärk on teada saada, kui sügavatesse aegadesse ulatub tegevus ja millised muutused on institutsiooniga toimunud. Töö on üles ehtiatud, tuginedes haigla arhiivimaterjalidele (aastaruanded) ja vestlustele haigla arst/juhatajaga ning raamatupidajaga.

1. SA KILINGI-NÕMME TERVISE- JA HOOLDEKESKUS

1.1 Tutvustus

Sihtasutus Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hoolduskeskus on asutatud Kilingi-Nõmme linna ja Saarde valla poolt 09.09.2002 munitsipaalasutuse Kilingi-Nõmme haigla baasil ning töötab tänase päevani. Hooldusravi ja tasulist hooldusteenust osutatakse nii oma vallale, kui Pärnu maakonna teistele piirkondadele ning isegi Tallinna, Elva Põlva jt klientidele.

Hoone, kus asutus tegutseb on valminud 1984. aastal ja ehitatud 52 voodikohalise haiglana. Palatitega seonduvat pinda on kahe korruse peale 1441,2 m². Kasulikku pinda 2286,7 m². Käesoleva hooldusravi teenuse tegevusluba on antud 5 aastaks ja litsenseeritud hooldusravi voodikohti on 28.

Asutamisotsuse järgi andis Kilingi-Nõmme linn sihtasutusele kasutada haigla hoone, sisustuse ja seadmed koguväärtusega 1 500 000 krooni. Kilingi-Nõmme Linnavalitsuse poolt anti sihtasutusele üle seadmeid bilansilise maksumusega 4 357 krooni, mis kajastub bilansis sihtkapitalina. Tingituna sihtasutuse loomisest endise haigla baasil võeti üle ka haigla käibevara ja kohustused negatiivse tulemusega 38 804 (2004 tegevusaruanne).

Ülemineku ajal (1997-1998) sihtasutuseks, saadi kõik "uuskasutatavad" voodid Rootsi humanitaarabina, mis toimivad tänase päevani. Toetanud on ka kohalikud asutused nt oma valmistatud öökappidega jt. Aastaruannete põhjal võib välja tuua selle, et tulud ületavad kulusid.

Sihtasutuse põhieesmärk on osutada hooldusraviteenust vähemalt 2015 aastani, mis tuleneb Pärnumaa hooldusravi ja hoolekande arengukavast. Oluline koht on ka tervise edendusel ja muudel tervishoiuga seotud projektidel.

"Rahade paigutamisel järgitakse mõtet – haigekassa lepinguga "teenitav" raha kulub haigete teenindamisele ning Saarde valla poolt toetatavad summad lähevad remondi kuludeks," tuleneb raamatupidaja väljavaadetest tulevikku. Praeguseks hetkeks on, suurematest töödest, maja saanud uued aknad, valmimas on uus katlamaja ja välisfassaad. Siseruumid vajavad pidevat uuendust, sealjuures vajab korrastamist lift, et puudega inimesed saaksid saali, kuna võimlemistuba asub korrus kõrgemal.

Sama katuse alla ja ühtsesse küttesüsteemi mahuvad ka psühhiaatriavastuvõtt, perearstikeskus, massaažikabinet, stomatoloogikabinet, apteek ning keldri korrusel on loomaarsti vastuvõtt ja kohvik. Senini pakutakse labori, röntgeni ja füsioteraapiateenust nii asutuse siseselt, kui perearstide tellimusel. Vajadusel on abistatud pesu pesemisel. Asutuse ruumides käivad koos suhkruhaigete selts, joogahuvilised ning Livonia Klubi (ilma rendi tasuta).

1.2 Teenindus ja personal

Põhiliseks tegevusalaks on hooldusravi teenuse osutamine. Tasulise hoolduse nõudlus suureneb pidevalt, kuid samas sõltub sihtasutuse tegevus tugevasti ka haigekassa lepingu mahust, mis aitab neil nõ vee peal püsida, (näiteks 2007 aastal on 2, 94 miljonit krooni on haigekassa rahasid). Teenusehind on võrreldes ümberkaudsete konkurentidega pisut madalam (180 kr ööpäev) kui näiteks Pärnus.

Haiglahoone võimaldab hooldada 52 patsienti, sellest 14 voodit on haigekassa lepinguga. Aastaringelt on teenuse saajaid 45-52 inimest. Peamiselt eakad inimesed on need, kes tuuakse oma iste poolt üle Eesti, erinevatel põhjustel: enamasti haiglaravi järgne taastus, kukkumine, unustamine, dementsus jt. Haigekassa lepinguga on võimalik maksimaalselt saada hooldusravi kuni kuuskümmend päeva, aluseks on eriarsti saatekiri. Kui eakas või omaksed leiavad, et nende lähedasel on see maja ja teenindav personal parim koht elamiseks, selleks on võimalus alumisel korrusel, kus osutatakse hooldekodu teenust. Näiteks ühe vanapapi elu "veereb" kolmandat aastat sealsetes ruumides.

Asutus on tõestanud oma olemust ja jätkusuutlikust. Küllastades hooldusasutuse tubasid, tunnetab mõistvat ja toetavat suhtumist eakatesse, keda personal teenendab.

Palgalisi töötajaid on sihtasutuses praegu 33 inimest. Umbes pooled on meditsiinilise haridusega töötajad. Need, kelle otsene töö on haigete eest hoolitsemine, saavad iga aasta erinevaid tööalaseid koolitusi. Viimased viiakse läbi enamasti kohapeal ja millest omandatakse hulk uusi toetavaid teadmisi. Veel on abiks vajadusel, personali vaimse toetuse poole pealt, kohapeal käiv psühhiaater ning osaleda võib ka (asutuse kulul) joogatreeningul.

Pöördeline ja probleemne aeg on sihtasutuse jaoks olnud loomisaastad ja isegi järgnevad viis aastat, mil pidevalt tuleb tõestada asutuse jätkusuutlikust. Kliente jagub ja nõudlus aina kasvab, sest toimub ju üleüldine inimkonna vananemine. Tihedalt tehakse koostööd Paikuse, Sindi, Surju, Tahkuranna ja Häädemeeste valdadega ning

Pärnu Haigla ja Pärnu linnaga.

2. HAIGLA AJALUGU

2.1 Struktuurikirjeldus

Seadusest tulenevalt, kui varasem arstiabi korraldusena oli eraarstiabi, siis 1944 a. pandi ambulatoorse arstiabikorraldusega alus nõukogulikule tervishoiukorraldusele. Statsionaarne arstiabi (15 voodikohta) alustas 1945 a. veebruaris.

Eesti NSV Tervishoiuministeeriumile allusid Rajoonide Tervishoiuosakonnad. Näiteks mind huvitanud Kilingi-Nõmme rajooni haigla allus Pärnu Linna Tervishoiuosakonnale. Lisaks Tervishoiuministeeriumi alluvusele oli ka tsiviilalluvus ehk Nõukogude ajal töötasid nn tsiviilkaitsekollektorid (haiglad olid dubleeritud) Kilingi-Nõmme Linnahaigla (koos osakondadega: Kilingi-Nõmme Keskkool; keskkooli internaat; Tihemetsa Sohvoostehnikum koos ühiselamutega) dubleeris Tallinna Linnahaiglat.

Kindlaksmääratud vahemaa tingis selle, et Kilingi-Nõmmes paiknes rajooni haigla. Haiglate paiknemine Eesti NSV-s oli määratud (ehk u 45 km raadius). Kilingi-Nõmme rajooni haiglale oli kinnitatud maa-arsti jaoskond, 1952 organiseeriti maa-arsti jaoskond ümber Väljaküla maa-arsti jaoskonnaks. 1952. a aastaarunde seletuskirjast nähtub, et linna väiksuse tõttu jaoskondade printsiip pole rakendunud. Haigla koosseisu kuulusid: Häädemeeste Haigla, Tali Haigla, Väljaküla Tuberkuloosi Haigla ja Kilingi-Nõmme San Epid Jaam. 1959-1961. a täitsid rajooni haigla funktsiooni Abja Haigla ja Kilingi-Nõmme Haigla vaheldumisi. Rajoonihaigla tingimustes kuulusid koosseisu veel ka 7 velskripunkti: Kanaküla, Tõlla, Väljaküla, Jäärja, Veelikse, Laiksaare, Massiaru ja Ristiküla.

2.2 Teeninduspiirkonnad ja teenindatavate arv

Aastate – aruannete seletuskirjadest lähtuvalt on loetletud järgmised tegevuspiirkonnad: Läti piirini Iklas. Pärnu suunas Surjuni ja Abja suunas Kamarani (kaasaarvatud). Pärnu suunas Surjuni, Abja suunas Kamarani (kaasaarvatud). Seoses rajooni piiride muutumisega (1965) eraldusid: Häädemeeste, Massiaru, Kaiksaare ja Ristiküla teeninduspiirkonnad. Kilingi-Nõmme rajoon jaotus 14 külanõukoguks, (1955 a. administratiivselt jaotus 8 külanõukoguks).

1961 a. aastaaruande põhjal võib välja tuua, et Kilingi-Nõmme Linnahaigla teeninduspiirkonnaks on Kilingi-Nõmme linn ja ümberkaudsed jaoskonnad. Annab abi ka Tali Jaoskonnahaiglale, kus puudus arst (1961 a. aruande seletuskirjast). Kogu Abja rajooni kirurgiliste haigete teenindamine toimus samuti Kilingi-Nõmme Haigla Polikliiniku ja haavaosakonna kaudu. Teeninduspiirkonnas asusid järgmised koolid: Tihemetsa Sohvoostehnikum; Kilingi-Nõmme Keskkool; Väljaküla 8-kl Kool. Lasteaiad: Nõmme Sohvoosi LPK, Tihemetsa LPK, Tõlla LPK, Nõmme LPK, Kilingi-Nõmme Lastesõim ja Kilingi-Nõmme Lasteaed.

1965 aastal Pärnu rajooni Tali maa – arsti aastas külastas 10 tuhat patsienti. Pärnu Linna TSN TK Tervishoiuosakonnale antud info 1965 a. Kilingi-Nõmme Linnahaigla voodite arv on 50.

1966 a. Kilingi-Nõmme Linnahaigla piirkond on: Kilingi-Nõmme linn, Tihemetsa k/n, Saarde k/n ja konsultatiivne abi Tali maa-arsti ambulatooriumi piirkonda.

1. juulist 1972 a. Pärnu Linna Tööraha saadikute Nõukogu Täitevkomitee otsus on likvideerida Väljaküla, Jäärja, Veelikse ja Kanaküla Velskri-ämmaemanda punktid. Nimetatud punktide juhatajad asusid tööle samal aastal loodud Velskrite

kiirabibrigaadi. Pärnu rajooni Kilingi-Nõmme jaoskonnahaiglas on 50 voodikohta (neist 7 sünnitus). Elanike arv on 6268.

Kilingi-Nõmme Linnahaigla koosseisunormatiivide arvestusprojekt toob on välja toodud andmed 1979 a. seisuga:

voodite arv planeeritud 1984 a. 52;

elanike arv 5864, sh lapsi 1276;

teenindab Kilingi-Nõmme Linna ja Saarde külanõukogu elanikkonda.

Pakutakse spetsiaalset arstiabi (kirurg, pediatater, günekoloog, stomatoloog, neuroloog), samuti vältimatut abi antakse ka Tali Maa-ambulatooriumi teeninduspiirkonna elanikele. Laboratoorium ja röntgenikabinet teenindavad samuti Tali külanõukogu elanikke.

Muutused Eesti NSV administratiiv territoriaalses jaotuses kajastusid haigla nimetuses ja struktuuris:

1951 - 1959 Kilingi-Nõmme Rajooni Haigla;

1959 - 1961 Abja Rajoonihaigla paiknemisega Kilingi-Nõmme Linnas;

1961 - 1967 Kilingi-Nõmme Linnahaigla;

1967 - 1970 Kilingi-Nõmme Jaoskonna Haigla;

1970 - 1991 Kilingi-Nõmme Linnahaigla;

1991 - 2002 Kilingi-Nõmme Haigla (vastavalt Tervishoiuministeeriumi korraldusele ja Pärnu Tervishoiuosakonna juhataja käskkirjale);

2002 SA Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hoolduskeskus.

2.3 Ülesanded asutusele

Kuni 1998 aastani tähendas haigla ambulatoorset statsionaarset arstiabi ja kiirabiteenust. Teostati perioodilist läbivaatust Kilingi-Nõmme linnas kinnistatud maa-arsti jaoskonnas asuvate toiduainete – tööstuste ja ettevõtete töötajatele, nende asutuste töötajatele, kutsealustele kehakultuurlastele enne võistlust, lasteasutuste läbivaatamine. Polikliinilises osakonnas asus naiste – laste nõuandla, terapeutiline kabinet, stomotoloogi kabinet ja röntgeni ruum.

Kilingi-Nõmme Linnahaigla andis spetsiaalset arstiabi (kirurg, pediaater, günekoloog, stomotoloog, neuroloog), samuti vältimatut abi anti ka Tali maa ambulatooriumi teeninduspiirkonna elanikele. Laboratoorium ja röntgenikabinet teenindab ka Tali k/n elanikke. Kilingi-Nõmme Linnahaigla oli erialaseks statsionaarseks baasiks günekoloogilistele haigetele ja komplitseeritud sünnitusjuhtudele, samuti rasketele pediatrilistele haigetele. Statsionaarseks baasiks ka kirurgilistele ja silmahaigetele. 1974 suleti sünnitusosakond.

Põhiülesandeks oli ravi – profülaktiline töö. Tehti ka vereülekandeid. Koolides töötasid koolivelskrid.

Seoses tervishoiureformiga 1998 a. eraldusid:

arstiabi I etapp perearstid;

II etapp - Tihemetsa Velskripunkt;

koolide meditsiiniline teenindamine.

Statsionaarse abi osas vähendati litsenseerimisega voodikohtade arvu. Kadusid ära erialavoodid. Statsionaaris kasutati ajutiselt ka päevastatsionaari vorme. *Jäi* hooldusravi *ja tasuline hooldus*. Praegu tegutseb nn haiglas SA Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hoolduskeskus.

2.4 Huvitavamad faktid

1952 a. seletuskirjast – Rajooni haiglal puudub transport. Osaliselt kasutati Pärnu rajooni Kiirabi Jaama sanitaarmasinat. Profülaktilisteks külastusteks rajooni koolidesse ja velskripunktidesse üksikjuhtudel üüriti hobune. Enamikel juhtudel kasutati juhuslikke masinaid.

1952 a. Kilingi-Nõmme rajoonis ei ole lennuvälja. Rajooni TSN TK-lt saadi küll nõusolek lennuväljaks sobiva maa-ala eraldamiseks, mida 1951 a. siiski veel tehtud ei ole.

1952 a. Kilingi-Nõmme rajooni haigla osakonnad paiknesid eraldi majades (3 majas). See killustas liiga personali.

Väga efektiivselt töötas Noorte Meedikute Klubi. Vabariiklikel võistlustel saavutati märkimisväärseid auhinnalisi kohti. Üldse tehti noortega palju tööd ja seda huviga. Meie piirkonnast on sirgunud palju häid tohtreid.

1959 a. Eesti NSV Tervishoiuministri KK septembrist kinnitati Abja rajooni Tali Jaoskonna haigla koosseisu nimestikku täiendavalt hobusemees

1961 a. seletuskirjast Kilingi-Nõmme Linnahaigla on erialaseks statsionaarseks baasiks günekoloogilistele haigetele ja komplitseeritud sünnitusjuhtudele, samuti rasketele pediatrilistele haigetele. Ka statsionaarseks baasiks kirurgilistele ja silmahaigetele.

KOKKUVÕTE

Ajalugu näitab, et põhifunktsioon haiglamajal on püsima jäänud tänapäevani, pakkudes tervishoiuteenust kohaliku elanikkonnale. Praegusel ajal tegutsev Sihtasutus Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hoolduskeskus on tõestanud oma vajadust.

Kohaliku elanikuna mäletan aegu, mil pakuti haiglaravi ning tähtsus oli sellel ümbruskondse elanikkonna jaoks väga suur. Iseseisvumisega kaasnenud muudatused paikasid ümber inimeste elus palju, mis tekitasid segadust ka meditsiinis (perearstid, kiirabi olemasolu? jne).

Hea on tõdeda, et Saarde valla elanikkonna jaoks on siiski esmane tervishoiuteenus kohapeal kättesaadav. Inimestes on tekkinud uskumus, et terviseprobleemide korral on olemas koht, kust saab abi, mille edasiviivaks jõuks on toetav ja sõbralik teenendav personal.

KASUTATUD ALLIKAD

1. Kilingi-Nõmme Haigla arhiivimaterjal - aastaaruanded
2. Vestlused SA Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hoolduskeskuse arst/juhataja Kristi Sutiga ning raamatupidaja Eleri Pukaga